

quoniam seraphim eam tegit. sedm yfido. Nominantur ergo hic cherubin et seraphim. qz sicut illi toti in dei dilectione ardere debemus. Reperit autem hoc nomen seraphim neutrum et masculinum. sed neutraliter terminatur in .n. ut in hoc loco. Beata seraphim. masculie vero terminatur in m. Vnde propheta. Seraphim clamabant alter ad alterum. Hieronimus dicit qd cherubi et seraphim singularis numeri et generis masculini. cuius terminatio pluralis est per neutrum. non qd in ministris tui sit sexus. sed vocabula diuersis generibus. iuxta lingue proprietate appellatur. Greca vero consuetudo. neutro genere per .n. scribit. Iosephus dicit Cherubin et seraphim esse duo animalia volatilia. prout dictum est i prohemio huius partis. Premissa autem ordinum nomina preter cherubin et seraphim. et preter nomina angelorum et archangelorum laetina sunt. Verum cum nouem sint ordines angelorum. sicut dictum est. qui postquam decimus catus propter superbiam versus est in dyabolum in perseverancia eterne beatitudinis solidati sunt. Queritur quare tribus exclusis sex tantum in prefatione communi ponuntur in qua celos throni excipiuntur ut dictum est. Videtur enim ex hoc qd illi cum ceteris in maiestatem diuinam non glorificant et adorant. Sed absit hoc. Nam virtutes celorum omnes ordines comprehendunt ut testatur Gregorius in omelia illius euangelij. Erunt signa in sole et luna. Vnde ps. verbo domini celi firmati sunt. et .f. .o. .c. .o. .v. .e. Et iterum. Dominus virtutum ipse est rex glorie. Vel forte licet occulta. tamen circa hoc prouisum est. Quomodo quippe tres esse tradidit per archas siue ordines angelorum. et nos in singulis ponens. ut similitudo trinitatis eis insinuetur impressa. Et dicit per archa a per ar quod est sacrum et archos quod est princeps quasi sacri principatus. Sunt enim tres ordines superiores. tres inferiores. tres medij. Superiores sunt Cherubin. seraphim et throni. Medij sunt dominatones. principatus. et preates. Inferiores sunt virtutes. archangeli. et angeli. De quorum singulis medius ordo in prefatione serabitur. ad notandum qd comparatione trinitatis eterne cuius maiestas in ea precipue commemoratur. omnis alia trinitas diminuta reperitur et imperfecta. Nam quis in nubibus equabitur domino. quis similis erit domino in filiis hominum. De superioribus subtrahitur cherubin. de medijs principatus. de inferioribus archangeli. hanc quippe eternam et indiuiduam trinitatem laudant angeli. adorant dominatones. tremunt potestates. Cum quibus et nostras voces. Quas enim omnipotens deus rationales edidit creaturas. angelicam videlicet et humanam que laudibus diuinis insisterent et ei gratiarum redderent actiones quas dum pari voto concelebant tanquam superiores cum inferioribus corde. in celesti cithara sociantur. de qua dicit ps. Et audiuimus vocem citharatorum citharizantium citharis suis. et cantabant quasi

canticum nouum. iteo ergo dicit sociata exultatione concelebant. quoniam omnes predicti ordines et etiam humana creatura maiestatem dei patris per xpm sociata exultatione equaliter concelebant supplicii confessione. quasi non superba presumptione. sed humiliter laute dicentes. Sanctus. sanctus. sanctus. etc. Porro Gelasius papa tractus et ymnos composuit et prefationes. cantum quidem et non elimito sermone dictauit. Et est notandum qd licet olim innumere essent prefationes. hodie decem tantum sunt canonizate. Vnde Pelagius pp inquit. Inuenimus has nouem prefationes in sacro cathologo tantummodo recipiendas vnam in resurrectione et in albis paschalibus. idem in septimana paschali. Alia in die ascensionis domini. Tertiam in die pentheco. Quartam in natali domini. Quintam in epiphonia domini. Sextam de apostolis. Septimam de sancta trinitate. Octauam de cruce. Nonam de ieiunio in quadragesima tantummodo dicenda. De qua dicitur in sexta parte. sub quarta feria cinerum. Urbanus qz papa addidit decimam de beata virgine maria. Nam vicem Equum et salutare. que et virginem tuam etc.

De Sanctus.

Ecclia sperans sociari angelis et archangelis de quibus in prefatione facta est mentio. statim post illam conformat se angelico cantui canens ymnus illum. Sanctus. sanctus. sanctus. etc. quem Sixtus pp primus instituit decantari. hic est cantus puerorum. que ea tauerunt domino offerenti se illis in decima luna. qui quasi reseruatus. usqz ad decimanam quartam lunam in bethania. Cum ergo sacerdos finit laudem siue prefationem totus chorus. qui representat ecclesiam simul canit. deinde euangelicum ymnus ut vna et equalis gloria et laus et honor decantetur patri et filio et spui sancto. Motandum autem est qd ymnus iste primus angelorum et primus hominum verba complectitur. Prima enim pars laudem continet angelorum. vltima hominum. Legitur enim in ps. vi. ca. qd seraphim clamabant alter ad alterum. et dicebant. sanctus. f. deus deus exercituum. plena est omnis terra gloria eius. Legitur quoqz in euangelio Mathei. xxi. capitulo et Marci. xi. c. qd qui preibant et qui sequebantur clamabant. d. Osanna filio dauid. benedictus qui venit in nomine domini. Siquidem vox angelorum scilicet Osanna in altissimis trinitatis et vnitatis in deo commendat archanum. Vox hominum. scilicet osanna filio dauid diuinitatis et humanitatis in xpo personat sacramentum. Merito autem cantica angelorum in ecclesia cantamus. quia per hoc sacrificium terrena celestibus iunguntur. non dubitamus. et iteo cum eis in excelsis saluari clamamus. Vltimum etiam aduertendum qd ter dicitur sanctus. ut notetur trinitas seu distinctio personarum. si semel tantum dicitur dominus deus sabaoth. ut notetur diuine vnie vnitatis quia vnitatis adoratur.

29
401
vt sic trinitatis et vnitatis mysterio comprobetur
Item dicitur ter in singulari numero sanctus. et non
dicitur pluraliter sancti. vt vna sanctitas in his
tribus personis. et vna eternitas intelligat hoc
non solum seraphim clamabant sub excelsis dei so-
lio secundum prophetam sed et quatuor anima-
lia secundum apostolum in circuitu sedis requiem non habe-
bant die ac nocte dicentia sanctus. f. s. dominus
deus omnipotens. Dicitur autem deus sanctus. id est
sanctificans non autem sanctificatus. Unde sancti
estote. quia ego sanctus sum. et dominus deus vester
dicitur pater sanctus dicente filio. Pater sanctifi-
ca eos in veritate quos dedisti mihi quia tu sanctus
es. Dicitur filius sanctus angelo protestante. quod
nascetur inquit ex te sanctum vocabitur filius dei
Dicitur sanctus spiritus sanctus christo dicente. Ac-
cipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata re-
missa erunt. Dicitur quod dominus deus sabaoth. id est
dominus exercituum vicis angelorum et hominum quo-
rum terribilis est vt castrorum acies ordinata de
quo in psalmo dicitur ab angelis. Quis est iste rex
glorie dominus virtutum etc. tot enim exercitus
habet deus in terra quot sunt ordines in ecclesia.
Tot habet in celis quot ordines sunt in angelis.
Nomen ergo celorum. et terre. et angeli. et homi-
nes diuina pleni gratia hic perhibentur vel ad
firmam celi et terra gratia diuina replentur. quia
veritas est vbiq. Unde propheta. Si ascendero in ce-
lum tu illic es. si descendero ad infernum ades. Sa-
baoth. ergo dominus exercituum siue milliciarum
virtutum seu victoriarum interpretatur. vel omni-
potens vt ipse sit dominus deus et ipse omnipotens.
qui exercitus angelorum atque hominum disponit
Et ite subdit. Pleni sunt celi et terra gloria tua
hoc est vt eius gloria celi et terra gubernentur.
et qui in celis et qui in terra sunt glorificent et
honorant nomen sanctum eius. Celi autem pleni
sunt gloria re. terra vero spe. Tunc vero in re
plena erit. cum adimplebitur illud. fiat voluntas
tua. sicut in celo et in terra. dum autem dicimus
pleni sunt celi et terra gloria tua. agimus gratias
creatori de omnibus beneficiis. Dum vero di-
cimus. Benedictus qui venit. agimus gratias
specialiter de beneficio redemptionis. quia enim
necessarium est ad eternam salutem incarnato-
nis mysterium confiteri recte subiungitur. Be-
nedictus qui venit in nomine domini. Ego inquit
veni in nomine patris mei. nomen patris est filii.
de quo dicit propheta. Ecce nomen domini venit
de longinquo. Dum ergo sanctus inclinat in
clinati stare debemus. quia tunc incarnationem
maiestatemque diuinam per angelorum hominumque
cantum recognitam veneramus. Rursus dicendo
Benedictus etc. Et cum haec sint de euangelio de-
bemus signum seu vexillum crucis nobis face-
re seu imponere. quia christus per crucem triumphauit
et nos triumphare facit. Quanto enim christus ve-
nit ad iherusalem et descendit de monte oliueti.
tunc filii israel clamauerunt dicentes. Benedictus
qui venit in nomine domini. qui abuentus cristi

In iherusalem significat futuram resurrectionem.
quando ipse veniet iudicare viuos et mortuos. et
apparebit nobis in eadem carne qua pro nobis
passus est. et tunc in nomine ihesu omne genu fle-
ctetur. ce. ter. et infer. Unde et ex nunc quidam
incipiunt genu flectere et deuote orare. Sequitur
Osanna quod est verbum hebreum et significat
salua obsecro. supplendum est populum tuum vel
totum mundum. compositum quidem verbum est
ex osi quod interpretatur saluifica. et ana. quod
est apud hebreos interiectio obsecrans motum
animi significans sub deprecantis affectu. In-
tegre ergo dicitur Osanna quod nos corrupta
medij vocabuli litera et elisa dicimus. Osanna quod
facimus vel ex ignorantia. aut scienter. finalim-
phates vocali elidi. puti metris fieri consuevit
Dicitur autem bis Osanna in excelsis propter du-
as partes salutis que sunt stola fientis et stola
carnis quibus sancti beatificantur in gloria. vt vi-
delicet anima et corpore saluati inter angelos de-
putemur in excelsis id est in altis scilicet in celo.
Reperitur autem hic versiculus in ps. centesimo
decimosextimo. quod enim turbe dixerunt osanna hoc
est quod dicitur ibi. O domine saluum me fac et
eisdem verbis ibi subiungitur. Benedictus qui ve-
nit in nomine domini. Hanc in hoc angelorum et
hominum concentum. quandoque organa concre-
pant. quod a dauid et a salomone introductum
est. qui instituerunt symphoniam in sacrificio domini
organis et alijs instrumentis musicis concipi
et laudes a populo conclamari. Veruntamen quoniam
toto corde maius est corpore tanto domino deuoci-
us corde quam corpore confitemur De hoc dicitur
in fine prophetie quinte partis. Ex nunc autem ge-
nibus et verbis christi passio representatur. Nam
dyaconus et subdyaconus. post dorsum vadunt
episcopi seu sacerdotis in quo fuga apostolorum
in christi passione significatur. prout in titu. de ob-
latione dictum est. Siqui vero stant retro altare pro-
spicientes in episcopum significat mulieres que a lo-
ge stantes eius passionem viderunt. Omnes autem
et qui retro stant. et qui in faciem episcopi inspi-
ciunt. inclinant se maiestatem diuinam et incar-
nationem domini venerantes. que per cantum an-
gelorum et hominum introducta sunt. Ordo enim
angelorum dicit. sanctus. sanctus. sanctus. dominus
deus sabaoth. maiestatem introduxit diuinam.
Ordo vero hominum dicit. Benedictus qui venit in
nomine domini aduentum significauit in carne. Ipa
quoque inclinatio mestitiaz significat discipulorum
de morte christi qui non audebant se erigere et con-
fiteri se esse discipulos eius. ite quoque stant inclina-
ti donec dicat. Libera nos a malo. vanum enim erat
eis ante lucem surgere. id est ante resurrectionem
de christo gloriari. per quam sunt ab omnibus tri-
bulationibus liberati. Unde et haec petitio in domi-
nica oratione septima est qui numerus est vniuer-
sitalis. De hoc dictum est sub titulo. qualiter epi-
scopus vel sacerdos.